

9 VERS
JÁSZ ATTILÁTÓL¹

MEGFESTETLEN ANGYAL
Koncert közben kissé elkalandozva

Edward Hopper: Éjszakai sólymok (1942)

Edward Hopperre gondoltam a koncert közben, ha élne még, és akarna festeni bármit is, nagyon mai és neki való téma lenne sportcsarnoki koncert VIP-részlegének megfestése, ahogy a hatalmas, sötét terem oldalsó részén, egészen fönt, intim neon megvilágításban az ablak mögött emberek és bárpult látszik, tömve a stadion, de ott csak néhány fej látszik, majd egy lány, sziluettje alapján könnyű nyári ruhában zenére ringatózva jön ki a korlátig, kikönyököl a szeles csillogásra, alatta mobiltelefonok égnek a kezekben, veszik a koncertet, talán neki is erről jut eszébe a telefonja, elfordul az élő történetmesélésétől, visszavonul, mintha csak egy Edward Hopper festmény szereplője lenne, nem ingatja már magát a zenére, hátat fordít a színpadnak, üzenetet kapott Rómeójától, gondolom, de Mark Knopflerék nem figyelnek rá, csak gombolyítják tovább egy másik Júlia történetének fonalát

---

¹ **Jász Attila** (Szöny, 1966. március 26.–) költő, szerkesztő, esszéíró. Írói álneve: Csendes Toll. 1988–1991 között művelődési házban dolgozott. 1989 óta publikál. 1989–1993 között az Eszterházy Károly Főiskola diákja volt. 1991–1994 között a Nevelési Tanácsadó Intézet csoportvezetője volt. 1993 óta a tatabányai Új Forrás szerkesztője és főszerkesztő-helyettese, 2010-től főszerkesztője. A Szépírók Társasága érdekvédelmi szövetség tagja.

ANGYALNYELVTAN

Dukay Barnabás zeneszerzőnek

Dukay Barnabás: A Pantokrátor Szentjei Körében - Anima Musicae (3:01)

A Pantokrátor Szentjei Körében - részlet egy angyalkoncertből - hangszeres motetta vonós kamarazenekarra (2016)

egy nap, amikor nem tudsz már
megszólalni korábbi anyanyelveden,
elvesztesz minden kapcsolatot,
és akármi megtörténhetne,
megszólal benned az arámi,
a holt nyelv, mint egy régi zene,
mintha rajta kívül más nem lenne,
mert semmi nem ér véget,
és nem kezdődik el soha,
csak a benned, az általad, és
az innentől már nem az időben
hallható zene, mintha csak a csend
és a némaság a tökéletes ég
hullámmozgása lenne

A VÉLETLEN ARKANGYALA
Keith Jarrettnek és Manfred Eichernek

1975. január 24-én, legrosszabb kedve telén, az elhasznált, rosszul hangolt zongora miatt a felvételeket lemondja, majd Manfreddal beül egy olasz étterembe, ahol olyan sokáig készítik a vacsorát, hogy negyed óra marad csak a fellépésig, és Manfred Keith tudta nélkül mégis megkér egy technikust, hogy a biztonság kedvéért rögzítse a koncertet, és amikor leül a zongorához, úgy érezi, menten leszédül, émelyeg a gyomra, ülve elalszik, mégis, élete legjobb felvételét rögzítik a szalagra, *The Köln Concert* néven, végül pedig az ebből készített lemez meghozza a hön áhított világsikert is számukra.

Keith Jarrett & Manfred Eicher

EGY ALIG PISLÁKOLÓ VILLANYKŐ
Melanie De Biasio²

Melanie De Biasio - Live a FIP (45:40)

(messziről)

azt hiszem, a kezekkel énekelsz,
csalogatod elő magadból a zenét,
szinte egy-egy hangot csak,
nyugodtan, hisz ideje van ennek is,
ahogy minden annak a néhány hangnak
a megszületését segíti,
a hangszerelés alázata és tisztasága,
olykor a fuvola hangja,
megnyugszom hát, megtalálalak, tudom,
hogy mindig velem maradsz, bennem,
ez is szerelem, minden igazi élmény az,
néhány hang után tudtam, hogy megvan,
megvagy, néhány kép után felismertelek,
tudtam, ki vagy, ugyanabból a világból
jöttünk, értelek, de túl messziről

---

² *Belga jazz énekesnő. Lemezein és koncertjein különleges kifinomultsággal, érzékenységgel és átéléssel énekel és fuvolázik. Zenéje túlnő a műfaj keretein, bárki számára élvezhető. Lényéből különös, visszafogott erő sugárzik. Amit a színpadon remekül használ.*

(tervek nélkül)

mintha vak lennék, látom mozdulataidat
a sötétben, minimális fényben,
mint egy fekete-fehér álomban,
jössz elő, egyre, bújsz csak bele a zenébe,
felöltözöl, és belém költözöl,
csukott szemmel egyensúlyozol,
lassan építkezel, nagyon lassan,
alig vesszük észre, annyira profi vagy,
hosszan kitartasz egy hangot,
nincs idő, ez már a varázslat része,
tudom, hogy közben sírsz, nem baj,
fohászkodni nem lehet száraz hangon,
a könnyektől lesz igazán meleg és tiszta,
nincsenek terveink

(mindig)

a színpad is lehet templom,
nem kellene hozzá vonósok,
de azért segít, ha vannak,
bár sokat nem változtat,
hangod vezet a sötétben,
a templom fehérre meszelt falai között,
fehér ruhában állsz, vagyis énekelsz,
megvárod, amíg besötétedik,
fekete-fehér legyen minden,
itt már csak jó és jó harcol egymással,
minden rossz előjelet váltott, eltűnt,
párolog belénk lassan a tisztulás,
talán mert nem volt ez mindig így

(vigyázz rám)

a hang nem adottság, hanem lélek kérdése,
a technika csak segít kibontani,
ne maradjon bent végleg,
a hangszerek is csak csomagolják,
óvják a születést, segítik világra jönni,
nem könnyű, nagyon kell érezni,
nagyon alázatosnak kell lenni,
nagyon veszélyes abbahagyni egy számot,
nem tudni, mi jön majd pár pillanatnyi
csönd után, a legszebb árnyék itt fekszik
a sötétben, vigyáz rád

(ahogy)

csettintesz csak, a dallam hozzád simul,
fátyol terül ránk, nem látunk tisztán,
csak amit te akarsz, amit te mutatsz,
ráadásul franciául meséled el,
annyira melegen, ahogy csak lehet,
egy anya burkolja fényszövetbe gyermeke fejét,
szerető óvja tenyerével a másik lény bőrét
egótlan felületével, csettintesz a csendben,
és hozzád simulunk, hogy csak szeretnéd

(ne izgulj)

tőled tanultam meg bízni a szívemben,
pedig nem mondtad soha, hogyan, csak
kinyitod ezt a kis ajtót folyton fülemben,
és azt sugallod a hangoddal, hogy bízzak
benned, bízzak magamban, hagyjam csak
nyitva azt az ajtócskát bátran, és
ne izguljak

AZ UTOLSÓ KONCERT ELŐTT³
Lhasa De Sela*

[Lhasa De Sela – Lhasa \(2009\) full album \(12 szám\)](#)

(pedig)
nem viselsz melltartót a koncerteken,
tudom, hogy nem kacérságból,
természetesen, benned van az élet maga,
egy robbanásig feszült depresszióban,
mert nagyon pontos vagy,
és szemeidben mindig van valami elvágódás,
mintha csak homályosan látnád a világot,
mintha nem lenne nagyon fontos minden,
ami történik, pedig
dehogynem

---

³ Amerikai énekesnő (197. IX. 27. -2010. 01.01.) nemzetközi gyökerekkel. Három lemezt készített csupán, de az mind világsiker lett. Amikorra beindult volna a karrierje, megbetegedett. 38 éves korában meghalt.

(madárhangsúly)

köszönöm, mondtad az utolsó koncerten
Izlandon, Reykjaviban, köszönöm szépen,
és koncert után felveszed a melltartót,
muszáj valahogy mégis bezárni magad,
a koncert mindig nagyon szabaddá tesz,
kell egy kis visszafogottság, ahogy
dalaidnak is, hiába állítják, hogy túl
szomorkásak vagy depressziósak,
az embernek tudnia kell, mit tud, és
az talán még fontosabb, amit nem,
nem kell ordítani, kiengedni a hangot,
hanem csak finoman, halkán, szinte
fújva engedni el a hang súlyait,
mint ablaknak repült énekesmadarat,
miután lassan magához tér

(feszesen)

és mikor tűnik fel, hogy nem viselsz melltartót,
jó kérdés, mert nem egy erotikus bálványról van szó,
hanem egy énekesnőről, aki hangjában hordozza lényét,
mégis feltűnik az egyetlen lendületesebb számnál,
a *La Celestinánál*, spanyolul természetesen,
amire aztán az egész zenekar belendül,
felélénkül, átveszed te is az izgalmat,
a szám végén a kamera ráközelít véletlenül
a melleidre, és jól látszik, igen, állnak a bimbók
feszesen, mintha ez akkor és ott
bármit is jelenthetne

(titok)

ezt a fajta természetességet biztosan
a cirkuszból hoztad, a bátorságot, hogy
merjél ilyen egyszerű lenni, nem kell
túlhajtani a dolgokat, épp ellenkezőleg,
teljesen le kell csupaszítani mindent,
mondanivalót és zenét egyaránt,
a színpadi megjelenést jelenlétté avatni,
talán ez tűnhetett fel Denis Wolffnak is,
aki húsz évesen már meglátta benned,
a montreáli performance-ban azt a tehetséget,
amiről majd három zseniális lemez után
se lehet megmondani, mi is lenne a titka,
és pontosan ez, mert éppen ilyen
a titok természete

(senki)

talán a családi gének predesztináltak,
mert minden fel- és lemenőd zenész volt,
vagy színész, vagy épp rengeteg nyelven
tudott, talán te is így utazgattál
a kultúrák között, de miért is írom
múlt időben ezt, kapcsolok hirtelen,
a melltartó hiánya is miért tűnik fel,
mert már tudom, mellrákkal harcolsz
esélytelenül életed utolsó évében,
és milyen fiatalon, és milyen sokat,
és az izlandi koncerten, az utolsón is látszik,
milyen nagy fájdalmaid lehettek már akkor,
és persze, látszólag még a testedből szól a hang,
általa, mintha a tiéd lenne, de már nem,
az arcod elárul, a hangod szomorúsága,
nem nagyon van otthon már senki

EZ CSAK FILMZENE, UGYE?
*Eleni Karaindrou*⁴

Thema Tou Apoheretismou Ke Vals (Remastered) (4:57)
Kravgi (Remastered) (1:41)

(csupasz fák lírája)

mintha mindig is itt éltem volna,
a csupasz fák ágai úgy karistolják
a szürke eget a szélben, mint a líra hangja,
mikor már csak bennünk szól,
és a szám vége után csak inog a lélek,
nem tud megnyugodni, mintha
örökké itt kellene már maradnom,
ebben a testben élni a Földön

(arab lant)

rájöttem, hogy időre van szükségem mindenhez,
időbe telik mindez, lassítok hát a tempón,
belekomponálok egy kis arab lantot a szám
közepébe, és csak hangok szólalnak meg,
a mélyhegedű fölé zümmögi a halál dallamát,
gyönyörű lesz, nem félelmetes, ne félj

---

⁴ Mély érzelmeket kifejező zenéket ír mozgófilmek képeihez, népzenei ihletettséggű, gyönyörű dallamok kíséretében, sajátos, klasszikus hangszerelésben. Zenéje első hallásra felismerhető, jellegzetesen lírai sodrású. Elsősorban a vonós hangszerek dominálnak, de számos művében részt vett Jan Garbarek jazz-szaxofonos is. A legtöbb filmzenét Theo Angelopoulosnak írta.

(a szükséges idő)

minden reggel adok magamnak időt,
hog elképzeljem, milyen is vagy,
leszel majd, igyekszem lassítani
a pillanatot, a légzést, hogy jobban
átélhessem az éppen mulandót,
esetleg egy lassú pillanatra meg is
állítsam, olyasmi ez, amit csak a
szerelem tud, bár éppen az ellen-
kezőjéről beszél, miközben kedvese
tenyerében verdes a szíve, fészekből
kiesett fiókáé, milyen sok idő,
míg végre megnyugszik egy kicsit

(közös ív)

ahogy közeleg az idő,
egyre többet gondolok rád,
ahogy a hajnalból reggel lesz,
zuhanásból repülés,
igazi együttszárnyalás,
miközben fogod a kezem,
néha olyan erősen szorítod,
hogy szinte fájt, de nem
mertem szólni, nehogy meg-
zavarja azt a csodálatos ívet,
amit együtt írunk le, szépen,
lassan és nagyon hosszan

(középen)

elindul bennem a visszaszámlálás,
folytonos bizsergés gyomortájon, hiszen
a lényünk közepén kellene találkoznunk,
meztelenül, hogy felismerjük egymást,
csukott szemmel is, azt hiszem,
ez lassan elkerülhetetlen lesz

(őrangyal)

nem tudtam, mit is csináljak,
csináljak-e valamit egyáltalán,
vagy hagyjam a dolgokat történni,
legyen minden úgy, ahogy lennie kellene,
úgy sem tudom irányítani, azért
megkérdeztem őket is, mit gondolnak,
és azt hiszem, majdnem tisztán értem,
amit mondtak, hogy vigyáznak rám,
ne csináljak hülyeséget, ha lehet,
még annyit kérnek, vigyázzak rád is
mindig

*REMÉLEM, VAN OTT VALAKI.
Antony And The Johnsons⁵*

[Antony & The Johnsons - Hope There's Someone \(Later Archive\)](#)
(3:36)

[Antony Hegarty - Landslide](#) (3:34)

---

⁵ A transznemű Antony Hegartyt a 21. század egyik legszebb hangú énekésének tartják. Elképesztően lassú tempójú kompozíciói elvarázsolják a híveket. Időközben nevét (Anohnira), zenekarát és hangzását is lecserélte.

agyalhangon)

a legtermészetesebb és legtökéletesebb
hangszeren játszol, a hangodon,
nálad biztosan az, amúgy, bár van,
akinél kapásból kiveri a biztosítékot
ez a hangfekvés, hogy nem tudni,
ez a levegős, remegős lebegés
honnan is jön, férfi vagy női szívből szól,
mintha nem lenne mindegy, leginkább
egy köztes térből a kettő között,
valahonnan az égből, így képzelem,
ha már valahogy gondolok arra,
milyen is lehet, ha onnan, egy
férfitestből éneklő női lélek szól, soul,
emberi testből angyalé

(csengőhang)

mindig fojtogat, pedig nem is értem
azonnal a szöveget, valami összeszorítja
a torkom az első hangnál, és nem enged,
csak lassan, amikor már rég vége, csend van,
és egyszer csengőhangnak is beállítottam
az egyik legszebb számot, de nem bírtam
még addig sem, amíg felveszem a telefont,
elérzékenyültem, le kellett cserélnem,
mert aki hívott, nem értette a szipogástól,
mi is a bajom, pedig milyen jó volt
erre rezzenni össze, ha már úgyis kell néha,
hogy a telefon széttörje belső csendemet,
akkor legalább ő tegye, ezen a hangon,
de így is előfordult néha, hogy inkább
nem vettem fel, hagytam, hadd énekelje
csak végig szívfájdító dalát, hadd áradjon
szét teljesen szomorúsága az éjszakában

LÁNY BASEBALL SAPKÁBAN
Aldous Harding⁶

[Aldous Harding - Warm Chris \(FULL ALBUM\) \(10 szám\)](#)

(új kezdet)

nem tudod abbahagyni, megállítani
a benned áramló zenét, csak mos, mos,
mosatod vele magad, ez az életed,
nem tudsz semmi mást, és ezt se,
csak csinálod, mert nem tudod abba-
hagyni, megállítani a zenét,
ami belülről szól, áramlik az ujjaidból
az akusztikus gitár húrja és a torkodból
a mikrofon felé, hogy onnan
a hangszereléssel váljon teljessé,
témákká, dalokká, számokká,
zenévé

---

⁶ Új-zélandi három nagylemezes énekesnő-dalszerző, az egyik legnívósabb jelenlegi popzene, ami elérhető, csendes erő jellemzi, kreatív ötletek, semmi felszínesség, óriási jövőt jósolhatunk neki, ha minden igaz. Márpedig az. Lesz.

(a pasim)

elképezed, milyen lesz majd a pasid,
erről írsz egy számot, ülsz egy luxusautó
hátsó ülésén és hozzá készülsz,
miközben elképezed, hogy milyen lehet,
ki is lesz az, az autó halad, ami inkább taxi,
nézed a város alkonyuló épületeit,
ismeretlen parkok, utcák, mindjárt
ott vagy nála, de azt se tudod, ki ő,
kit is keressél, mégis közeledsz hozzá,
és ha egyszer kiszállsz, ott leszek,
várni fogok rád, te meg csak idegesen
igazgatod majd a hajad

(könnyek)

ha valami igazi, akkor azt hallod,
hiába álarc, tükör és mindenféle trükkök,
átsüt a hang, az erő, és bármilyen finom,
halk is a szám, hiába nem igaziak a könnyek,
csak az eső mossa az arcod, ahogy a mezőn állsz,
arcod csupa sár, elrejtetted a fájdalmat, ám
kopognak az ajtón, és a múltad ott áll váratlanul
előtted az emlékek álruhájában, felismered magad
a bejáratú ajtó üvegében és inkább nem nyitod ki,
várod, hogy elmenjen, hogy elmenj végre onnan,
folyhassanak a könnyek, eleredjen újra az eső

TISZTÁN TORZ

Trio Mediaeval with Arve Henriksen⁷

a tökéletes megszólaláshoz kell egy pasi is,
aki nem csinál mást, csak sóhajtozik,
kezében trombitával, és amikor már
nem bírja tovább a három gyönyörű
női hangszert hallgatni, belehal,
belelehel saját hangszerébe, amúgy
gyanítom, hogy neki énekel a három nő,
így vegye rá, hogy beszálljon negyediknek,
és persze mindig gyönyörűen énekelnek,
de most valahogy még szebben, ezért
gondoltam, hogy talán ez lehet a titkuk
ezen a lemezen, a trombitás pasi, és azért
is vagyok kissé elfogult, mert mégiscsak
a kedvenc jazz trombitásomról van szó,
akit egyetlen tisztán torzított hangjából
felismerem, és persze ezek a középkori
ismeretlen szerzőjű zenék, skandináv
népdalok önmagukban is elég gyönyört
adnának a három átszellemült
női megközelítésben

---

⁷ Az 1997-ben alakult énekegyüttes időnként speciális hangszerekkel kíséri magát. Északi hangulatú himnuszok, kantáták, népdalok jellemzik a repertoárjukat általában is. Rímur címmel 2017-ben kiadtak egy lemezt, amelyhez meghívtak egy norvég jazz trombitást, aki negyed énekhangként csatlakozott az amúgy is nagysikerű trióhoz.

REMÉLEM, VAN OTT VALAKI.

Antony And The Johnsons*

(angyalhangon)

a legtermészetesebb és legtökéletesebb
hangszeren játszol, a hangodon,
nálad biztosan az, amúgy, bár van,
akinél kapásból kiveri a biztosítékot
ez a hangfekvés, hogy nem tudni,
ez a levegős, remegős lebegés
honnan is jön, férfi vagy női szívből szól,
mintha nem lenne mindegy, leginkább
egy köztes térből a kettő között,
valahonnan az égből, így képzelem,
ha már valahogy gondolok arra,
milyen is lehet, ha onnan, egy
férfitestből éneklő női lélek szól, soul,
emberi testből angyalé

(csengőhang)

mindig fojtogat, pedig nem is értem
azonnal a szöveget, valami összeszorítja
a torkom az első hangnál, és nem enged,
csak lassan, amikor már rég vége, csend van,
és egyszer csengőhangnak is beállítottam
az egyik legszebb számot, de nem bírtam
még addig sem, amíg felveszem a telefont,
elérzékenyültem, le kellett cserélnem,
mert aki hívott, nem értette a szipogástól,
mi is a bajom, pedig milyen jó volt
erre rezzenni össze, ha már úgyis kell néha,
hogy a telefon széttörje belső csendemet,
akkor legalább ő tegye, ezen a hangon,
de így is előfordult néha, hogy inkább
nem vettem fel, hagytam, hadd énekelje
csak végig szívfájdító dalát, hadd áradjon
szét teljesen szomorúsága az éjszakában

*A transznemű Antony Hegartyt a 21. század egyik legszebb hangú énekésének tartják. Elképesztően lassú tempójú kompozíciói elvarázsolják a híveket. Időközben nevét (Anohnira), zenekarát és hangzását is lecserélte.

A képek forrásai:

Edward Hopper: Éjszakai sólymok (1942) (hu.wikipedia.org)

Dukay Barnabás (magyarnemzet.hu)

Keith Jarrett & Manfred Eicher ([Pinterest](https://www.pinterest.com))